

ARHIVA  
C.D. ZELETIN



2

Apare trimestrial sub egida  
Societății „Academia Bârlădeană“  
înființată în 1915

Anul I, nr. 2  
Iunie 1994  
16 pagini

ARHIVA  
C.D. ZELETIN

# ACADEMIA BÂRLĂDEANĂ

REVISTĂ DE CULTURĂ

## Cititorule !

Rogu-te parcurge fără prejudecăți — sine ira et studio — epistola ce-ți oferim și, uitând că uneori ești vanitos; cătă a o aprofunda. Te vei descoperi alături de noi și, poate, nu ne vei mai părăsi... (red.).

3 aprilie 1994

Paris

Stimate domnule GRUIA NOVAC,

Un prieten comun, poetul Ioan Puflea, mi-a pus la dispoziție primul număr al revistei „Academia Bârlădeană“. Primul meu gând a fost să o răsfoiesc pentru a vedea cum literatura, în această parte a țării, a făcut o săritură în afara soartei. Am renunțat însă repede să o răsfoiesc: am înțeles că aveam sub ochi o revistă care merită să fie citită... Si am citit-o, uimită și fericită că oameni ca dumneavoastră n-au uitat ce înseamnă adevărată cultură, deosebind masca de chip. Precum știți, locuiesc de mai bine de trei ani într-o

cetate a culturii — Parisul... Nu pot să te săracesc că am avut șansa să văd și să citesc foarte multe. Și pot să vreau, cu toată sinceritatea, să vă dau un sfat: știu cât este de dificil să reziste incercând să tăraști după tine planetele, dar nu abandonăți. Literatura are nevoie de oameni ca dumneavoastră, care se răzvrătesc împotriva misterelor subculturii. Li doresc o viață fără de moarte revistei. Nu pot să-i doresc o viață usoară pentru că tot ce este usor are un iz de șarlatanie.

In astfel de împrejurări, cu mândrie mă consider ca făcând parte din colectivul revistei. Gândul meu bun o va însoții.

AMELIA CALUJNAI

# INTERESELE VITALE ALE NAȚIUNII

## SINGURELE PUNCTE DE REPER ÎN VIAȚA SOCIAL-POLITICĂ A ROMÂNIEI

Col. ing. NICOLAE ROTARU

La peste trei ani de la Revoluția din Decembrie 1989, cu toții acceptăm că cel mai adecat concept de acoperire teoretică și practică a procesului de transformări actuale este cel de „reformă democratică” a societății românești. Conotația „democratică” este conferită de legătura existentă între procesul reorganizării instituțiilor societății și opțiunea pentru democrație, care oferă garanții privind funcționarea adecvată a instituțiilor, sub controlul organismelor democratice ale societății. Desigur, situația din societate, la începutul anului 1990, a impus o anumită abordare a reformei democratice. S-a manifestat atunci o puternică dorință de schimbare, o avalanșă de inițiative, revendicări, proiecte, acțiuni individuale și colective, a căror notă dominantă a fost poate elementul afectiv. Confuzia și ineficiența au fost de neevitat, ducând uneori la situații paradoxale. Entuziasmul supradimensionat favorizat de evoluțiile sociale din prima parte a anului 1990 a stimulat apetitul pentru negare și demolare a unor reglementări, norme, activități specifice, structuri și procese, uneori fără preocuparea de a pune ceva în loc. Concomitent, s-a produs o evadare a credibilității unor reglementări, a unor valori tradiționale, datorită confuziei dintre democrația de ordin politic, ce se înfiripă în societate, și vigoare organizațională a unor instituții.

Democratizarea, fără îndoială necesară, a fost văzută, după părerea mea, ca o acțiune în sine, pierzându-se din vedere că ea nu putea fi decât o direcție în sensamblul unei strategii globale bazată pe principii și criterii noi. Ca urmare a acestei abordări de suprafață a lucrurilor, a apărut ușor tentația de reducere în actualitate a unor opțiuni din trecutul mai îndepărtat sau mai apropiat, soluțiile inspirate de nostalgia fiind slabe și contraproductive. S-a scăpat ușor din vedere că prezentul și viitorul se proiectează cu față spre cerințele actuale și de perspectivă și nu spre trecut. Nu au fost sesizate la adevărată lor dimensiune interesele naționale care stau la baza acestei proiectări și nu s-a analizat suficient cadrul geopolitic din această parte a Europei și interferența intereselor noastre naționale cu interesele altor state mai mult sau mai puțin preocupate de România și soarta ei. Ceva nu a fost exploatat suficient?! Faptul că România reușește să-și individualizeze un loc oarecum aparte în cadrul structurii Tratatului de la Varșovia, fiind statul care se bucura de maximum de spațiu de manevră politico-militară și economică independentă, reușind prin aceasta, treptat, să-și făurească o concepție proprie în relațiile internaționale. Evenimentele din decembrie 1989 puteau reprezenta întărirea independenței noastre de acțiune externă atât pe plan politic, cât și economic. Materializând-o, România putea mai rapid să-și facă mai clară opțiunea sa preponderent occidentală, pe care să și-o motiveze nu numai în plan subiectiv, prin apar-

tenența noastră la civilizația latină și tradițiile ei, ci și obiectiv, prin prisma intereselor noastre fundamentale (nevoia de capital, tehnologia și securitatea).

În ansamblul transformărilor de mare anvergură înregistrate pe plan mondial după 1989, cele din Europa centrală ocupă, fără îndoială, locul primordial. Ele se datorează prăbusirii uneia dintre cele două superputeri pe care s-a bazat echilibrul european și mondial postbelic.

Istoric, o situație relativ asemănătoare a mai existat în anii de după primul război mondial, când puterile europene, în special Germania și Rusia, aflate în conflict permanent pentru dominația zonei, au trebuit să părăsească „jocul”. Prima, ca urmare a înfrângerii în război, iar a doua, ca urmare a Revoluției din Octombrie. Atunci, profitanță de „vidul de putere” creat astfel, țările din Europa centrală, fie și-au câștigat independența, fie și-au desăvârșit unitatea națională. Concomitent, are loc un proces activ și rapid de dezagregare a statelor federale din răsăritul și centrul continentalui — Uniunea Sovietică, Iugoslavia și Cehoslovacia, pe fundalul reunificării Germaniei și al activismului crescut al Ungariei și, într-o oarecare măsură, al Austriei. Drept consecință, harta Europei s-a modificat substanțial în această parte a continentului.

La acest context, de loc favorabil ei, România are nevoie de o garanție care să o pună la adăpost de conflicte externe sau interne care, apărute și să-

pate de sub control, ar afecta fundamental ușoara umbră de securitate oferită de actualul context. Iată de ce este absolut necesar să ne cunoaștem interesele noastre fundamentale și pe baza lor să elaborăm acele decizii politice, economice, militare și de altă natură și să întreprindem acele acțiuni pe diferite planuri, care să ne asigure înăplinirea dezideratelor apărării acestor interese. Dar care sunt acestea? Lista lor este destul de amplă dar ele pot fi grupate după complexitate, astfel: **interesul vital, interesul diplomatic, interesul economic, interesul cultural**, și cele pe care le putem numi „de civilizație”. Aceste categorii de interes delimită locul unei țări și proiectează imaginea ei în lume, reprezentând, de fapt, coloratura sa de fond, specifică.

**1. INTERESELE VITALE (integritatea teritorială, suveranitatea, supremația și independența)** au la bază două componente esențiale: situația geostrategică și cea demografică. Includem aici și **siguranța comunicărilor** terestre, fluviale și maritime care oferă statului posibilitatea de a avea libertate de acțiune în realizarea practică a scopurilor sale politice, economice, comerciale și financiare.

În categoria intereselor vitale trebuie să fie inclusă și **protecția populației**.

**2. INTERESELE DIPLOMATICE** sunt mai puțin nete și mai puțin imobile. Cu toate acestea, ele prezintă o deosebită importanță deoarece își propun susținerea celorlalte, asigurându-le coerență, și pregătesc, eventual, apariția unor noi interese purtătoare de avantaje în garantarea sau apărarea intereselor vitale.

**3. INTERESELE ECONOMICE** — cu cele trei dimensiuni definitorii — **industrială, agrară și financiară** — tendă să bună dreptate, să capteze, în această perioadă de tranziție, atenția întregii puteri politice a României.

**4. INTERESELE CULTURALE** sunt generate de „ansamblul de valori constituite ca modalități specifice umane de reacție proiectivă, atitudinală, preferențială în lume” precum și de „procesul de creație”. Fiecare comunitate-statală își definește interesele culturale proprii, iar dacă este prevăzătoare cu viitorul entității sale, le apără prin politica de securitate și de apărare națională. Cultura, ca subiect, contribuie la conștientizarea factorului național, în scopul realizării voinei necesare înfăptuirii, atât conceptual cât și practic, a politicii de securitate și de apărare națională. Ca obiect, se regăsește în toate formele de ofensivă și apărare a confruntărilor nemilitare. În sfârșit, acceptând conceptul de civilizație, se poate desprinde clar existența unor **interese de civilizație** care au menirea de a asigura „gestionarea” a ceea ce istoria ne-a lăsat ca moștenire. Aceste interese pot influența, în anumite condiții interne și externe, starea de secu-



ARUNCATORUL DE GRENADE

statuie-bronz de I. Dimitriu-Bârlad

(continuare în pag. a 5-a)

# Pro Pământuri Românești furate ...

## PRINCIPIIS OBSTA

Înțelesul expresiei latinești din titlu se pare că n-a fost pătruns mai întâi de conducătorii noștri din ultimii ani, dar și de mai înainte. Conjectura politică, e drept, poate influența atitudinea unei țări. Mai ales când aceasta e mijlocie sau mică. Dar a accepta și umilința, de dragul unei stabilități fragile, e degradant.

Mi-e greu, mi-e tare să vorbesc despre românii care trăiesc în teritoriile strămoșești furate de ruși după 1944. Mi-e greu, pentru că prea puțini dintre dirigitorii țării mele de azi acționează românește. Eu nu am putere, nu pot decide; eu nu pot decât să plâng, să mă lamentez. Unde-i patriotismul, care de la Cotroceni ar trebui să emaneze!? Pe vremuri era fălfăit în numele socialismului, pentru internaționalism și egalitarism. Dar acum! Unde-i? Unde-i?

Oare cât o să mai răbdăm umilința, domnule Președinte? Nu ascund că mi-am pus speranțe în d-voastră. V-am și votat. De ce voi fi regretând astăzi? Eu nu vă vreau altfel decât demn. În numele demnității trebuie să cereți „prietenilor“ ceea ce și-au înșușit, profitând de frica noastră, de lăsatatea noastră. Dar de fapt, e vorba de interesul celor de la putere. A celor de ieri, a celor de azi. Rușii ne-au iubit doar când au putut să ne fure ceva. Și, din nefericire, au cam reușit întotdeauna. Pentru că noi am tăcut. Am făcut din ospitalitate prag, peste care l-am lăsat pe muscal să păsească plin de el. Dar până când?

Sentimentele noastre adevărate, față de cei care de secole ne pândesc cu ochi hrăpăreți, sunt dintotdeauna acelea exprimate clar de marii oameni ai acestui neam. Astăzi vi-l aduc în memorie, domnule Președinte, pe Grigore Alexandrescu. În 1854 (adică acum 140 de ani!) scrie un Adio! la plecarea Consulului rus din București. Iată textul, pe care îl public și în facsimil:

Te du, te du cu bine și fără revedere!  
Departă, tu, departă te du de țara mea  
Pustiul Siberiei, te-ășteaptă cu placere  
Pământul să te-nghită și dracul să te ia.  
E clar, domnilor! E clar, domnule!...

p. conf. G. N. BEJENARU

*Adio!*  
*la plecarea Consulului rus din București*  
Te du, te du cu bine și fără revedere!  
Departă, tu, departă te du de țara mea  
Pustiul Siberiei, te-ășteaptă cu placere  
Pământul să te-nghită și dracul să te ia  
Grigore Alexandrescu  
1854

NINA JOSU  
EXISTENTIALĂ

Frumosu-i nul când harul e absent,  
Norocu-i orb când dragostea e lipsă,  
Dar am pătruns cu ochiul innocent  
Dezvăluiri ce țin de-Apocalipsă.

Însă intr-un vacarm provincial,  
Unde nimic pe nimeni nu mai miră,  
Să ai cerești deschideri e banal  
Și e un mauvais ton să cântă la liră.

Am confundat piticul cu un zeu  
Si pe nătâng cu-n spirit în putere  
În cazna de-a-l afla pe Dumnezeu  
În minți pustii și-n ochi fără vedere.

Însă intr-un vacarm provincial,  
Unde-i stăpân pe lume interesul,  
Nu-i loc pentru credința-n ideal  
Și ridicat în slăvi e doar eresul.

Nu m-am ascuns la umbra unui schit  
Să mă înfrunt cu-a versului dulceață,  
Ci sub scăpări de lame de cuțit  
Am scris despre iubire și viață.

Însă intr-un vacarm provincial,  
Unde nimic de lume nu se-aude,  
Să poți citi în suflet e fatal  
Și-i nepermis să ai idei profunde.

Iar printre scribi cu mintea de-mprumut  
Si printre demnitari și-nalte fețe,  
Si printre donjuani cu chip de lut  
Am căutat a nimii noblete.

Însă intr-un vacarm provincial,  
Unde până și dragostea se vinde,  
Să ai un singur dor e imoral,  
Iar cel vulgar a fi subtil pretinde.

Și dacă harul nu l-am compromis  
Si n-am făcut dintr-un loc public — artă,  
E că-am urmat vestiri din paradis,  
Nu înși bezmetici puși mereu pe ceartă.

Însă intr-un vacarm provincial,  
Unde chiar și talentul degradează,  
E-un nenoroc să fii original  
Și abilu-n capul mesei se aşază.

Din paradise în tartar am ajuns,  
Căci s-a schimbat criteriul valorii,  
Onestu-i mazilit, incultu-i uns  
Si-mi predică geneza impostorii.

Însă intr-un vacarm provincial,  
Unde-s stăpâni străinii și vânduții,  
Ce-i românesc e antinațional  
Si viciul ii ține loc virtuții.

Nota redacției: Nina Josu este redactor la revista Literatura și arta din Chișinău.

ȘCOALA ROMÂNEASCĂ

## PLEDOARIE PRO-DOMO : ȘCOALA, CA VIAȚĂ ÎNTRU GÂNDIRE

Prof. ELENA POPOIU

„...și viață întru gândire cedează pe nesimțite locul înfrânlării teribile și derizorii dintre fanatic și strigoi“.

Alain Finkielkraut, „Înfrângerea gândirii“

Trei remarcabile lucrări apărute recent la „Humanitas“<sup>1)</sup>, propunându-se, deopotrivă, ca tipuri de reflectie și ca pledoarii-avertisment al căror registru este când grav, până la sententious, când polemic, până la sarcastic, incită la o lectură și o meditație pasionante, atât prin punctele de convergență cu propriile opinii, cât și, firește, prin cele divergente. Sintagmele din titluri (și nu numai): „eșecul culturii“, „înfrângerea gândirii“, „trădarea cărturarilor“, „cunoașterea inutilă“, „trădarea profesorilor“, identifică alarmante simptome și progozează maladii pe care sfârșitul de veac le-a acutizat.

Ce li se reamintește celor direct vizăți ori interesați? Tot lucruri știute, anume că statutul culturii, rostul educației, condiția cărturarului și azi privilegiate, sunt mereu mai expuse, mai vulnerabile; ele se cer nu doar asumate, cu riscuri tot mai mari, ci și ferm apărate. Împotriva cui? A adversarilor de totdeauna: non-cultura, pseudo-cultura, sub-cultura, adversari deveniți „de masă“ și din ce în ce mai agresivi, periculoși prin strategiile de învăluire de care uzează: ambalajul violent „colorat“, „voyant“ ori zgromotos,abil și ispititor, sprijinit pe accesoriu supertehnizate tot mai larg accesibile; acea tehnica prin care, spunea Noica „am reușit nu atât să ajungem undeva, cât să plecăm mai repede de oriunde“ și care, prevedea romancierul Georges Duhamel, scientist prin formărie, „ridică între oameni un zid de singurătate“.

Intr-o etapă a civilizației în care, în egală măsură, suverană și aservită omului, informația i-a devenit hrana dar și obsesie, e deceptionantă constatarea că nu suntem nici mai inteligeți, nici mai morali decât strămoșii noștri din era preștiințifică. Si astăzi, ca și ieri, avem de înfruntat, în noi și în ceilalți, ignoranță și minciuna; și astăzi, când educația tinde să devină permanentă, iar mijloacele de comunicare au sporit copleșitor, suntem la fel de departe de a găsi „opinia adevarată“ de care vorbea Platon; și astăzi întrebările sunt infinit mai numeroase decât răspunsurile....

I-a fost menit scolii rostul de a dovedi că „nu există autonomie fără gândire și nici gândire fără educarea binelui“. Dramatic confruntată de-a lungul timpului cu mereu alte indoioeli, școala trebuie să răspundă astăzi unei sfidări fără precedent prin proporții și forme de manifestare. Violent contestată și din interior și din afară, școlii îi s-a pus diagnosticul acuzator de a fi doar „modernă“ în raport cu subiectii săi, care sunt „post-moderni“. Dar n-a fost oare întotdeauna aşa?

„Copiii n-au nici trecut, nici viitor“, scria La Bruyère. Educația le oferă și trecutul și viitorul, în principal prin acești mediatori ori interpreți (Revel folosește sintagma „repetitorii de cultură“): profesorii. Ei au cădere să le propună tinerilor traducerea concentrată a cunoștințelor fundamentale; și fac aceasta oscilând ambiguu între informare și formare, totul depinzând, în acest delicatesc tărâm, de dozaj și înțelepicuine.

Câte patetice căutări și descoperiri, câte erori și rătăciri în îndelungată istorie a școlii! Câte momente (citește: decenii, promovii, generații) de condamnabilă confuzie între formare și indoctrinare, între directiv și abuziv! Nici acolo unde n-a fost atât de violent supusă teroarei ideologicului; nici atunci când a

1) Alain Finkielkraut, *Infrângerea gândirii*, Ed. Humanitas, Buc. 1992;

Jean-François Revel, *Cunoașterea inutilă*, Ed. Humanitas, Buc., 1993;

Julien Benda, *Trădarea cărturarilor*, Ed. Humanitas, Buc. 1993.

avut de învățat din greșelile de aiurea, școala nu a dobândit vreun certificat de imunitate. Si a continuat să experimenteze noi remedii, alte „strategii, metode și tehnici“ de învățare, de schimbare în bine a relației educator/educat.

Prin anii '60 ai secolului nostru, în Occident și nu numai, a făcut mari valuri pedagogia „non-directivă“. Cât de înțeleasă s-a dovedit a fi această cruciadă împotriva eșecului școlar cu efecte adesea catastrofale! S-a ajuns, din exces de zel, până la a socoti criteriul competenței drept reactionar, până la a face din ignoranță „obiectul unui cult programat“, confundându-se grav „egalitatea în fața școlii“ cu „egalitatea în școală“, uitându-se că „egalitatea drepturilor a fost inventată tocmai pentru că oamenii nu sunt egal dotați“ și că „veritabila vocație democratică a școlii este de a corecta inegalitățile sociale prin inegalitățile intelectuale“; s-a condamnat elitismul, ajungându-se fatal, la o mediocrizare și o aplativare generalizate care au sanctionat — cu prețul sacrificiilor unei generații — utopia „noilor pedagogi“ și le-au tăiat „elanul de a scufunda școala în incultură“ (cf. J. — F. Revel, op. cit.).

O prejudecată la fel de gravă, mai proaspătă și mai activă, bântuie lumea zilelor noastre amenințând și demoralizând școala: ideea că aportul mediilor de informare poate compensa deficiențele sistemului oficial de învățământ, că percepția tele-pasivă ar putea constitui o formă de instruire. Or, îngrijind imagini detașate de context, de cauze, înregistrând doar faptele, fără nici o încercare de a le analiza, nimenei nu poate învăța să găndească autonom.

Dar motivul cel mai neliniștitor al crizei de azi a culturii, deci și a educației, îl constituie tendința subculturii de a se prevalea abuziv de statutul de cultură. Un consumator total dezinhibat amestecă senin producții culturale și forme de confort ori de „loisir“, nutrind iluzia că totul este cultură. Dacă pentru naționalici ruși ai secolului trecut „o pereche de cizme valora mai mult decât Shakespeare“ tot așa pentru copiii răsfătați ai societății abundentei“ ca și pentru mulți dintre contestatarii acestைi“ o bandă desenată... face căt un roman de Nabokov, ceea ce citește Lolitele face căt „Lolita“, o reclamă (bună) face căt un poem de Apollinaire ori de Francis Ponge... un mare creator de modă face căt Manet, Picasso ori Michelangelo. Sună, aşadar, „creatori“ și scriitori, dar și textierul publicitar, și pictorul, dar și cŕtoitorul de lux. În fapt, avertizează cartea lui A. Finkielkraut, ceea ce se întâmplă grav nu este atât desacralizarea marii culturi, cât agresiva și insolenta pătrundere în sfera culturii a sărogatului cultural; ca și consecința imediată a fenomenului: anatemizarea apăraților faptului de cultură ca tezări, puritani ori, mai rău, raisti!

Ni se pare, poate, că asemenea asertuni sunt sarcasme retorice, ori că este încă departe de noi acest amenințător val anti-cultural? La urma urmei, copiii și elevii noștri încă mai citeșc, încă ne mai ascultă, iau notițe și își fac temele, nu clamează, încă, în cor: „Lăsați-mă să fac ce vreau cu mine!“

Frondele lor sunt non-violente, excesivii sunt încă marginali(zați) și se află încă „sub control“, simptomele de contagiune la contactul cu mode ori modele vădit ori violent anti-culturale nu depășesc o anumită limită. Dar ele, simptomele, există și ar trebui să le observăm măcar la noi însine, adulții, în general, educatorii, în special. Suntem atât de altfel, deși ne

## EXAMENUL — metaforă a sensului vieții

Este știut că termenul de examen are mai multe sensuri: probă de verificare a cunoștințelor, a aptitudinilor unui elev, ale unui student, ale unui candidat; examen pentru obținerea unei diplome de bacalaureat sau universitare; cercetare atentă a unui lucru; cercetarea sănătății unei persoane de către medic.

Necesitatea examenului a fost prezentă însă din momentul în care societatea omenească a căpătat în structura ei complexitate, ca urmare a diviziunii muncii. Organizarea socială, încă de la primele ei forme, a impus apariția liderilor, cărora li se reclamau calități fizice și morale deosebite. De aceea nu este întâmplător că în operele epice de factură populară, un motiv frecvent îl reprezintă proba acestor aptitudini. Pentru a câștiga mâna fetei de împărat și jumătate de împărătie, voinicul își punea în valoare calitățile sale fizice, dovedind aptitudini de luptător, dar și calități morale: generozitate, cinste, modestie. Aspirația spre perfecționare, poporul și-a concretizat-o prin modele literare care nu au căzut niciodată în desuetudine.

În mitologie probele — sinonime examenului — tulbură conștiințele, care se lasă cucerite de căștigători. Oedip este recunoscut de tebani ca rege, datorită descifrării enigmelor Sfinxului, dovedindu-le superioritatea spiritului său. David — regele care a unit triburile iudeice — și-a dobândit încrederea poporului datorită curajului de a-l înfrunta pe Goliat. Însuși Hristos, acceptând sacrificiul suprem, a făcut proba calităților divine și a convins omenirea să și-l asume ca fiu al lui Dumnezeu.

Exemplele pot continua de-a lungul istoriei, incluzând personalități dar și oameni comuni, deoarece fiecare, pentru a fi acceptat de societate, trebuie să facă dovada unor calități, altfel, locul la masa vieții devine incert. Copiii spartani își dobândeau dreptul de a trăi numai dacă făceau dovada unui trup sănătos, cei slabii sfârșind aruncați de pe stâncile muntelor în abisuri. Eschimoșii procedau cam la fel, ducându-și progeniturile fragile departe de sălașul omenesc, în pustiul ghețurilor.

Din nevoiea supraviețuirii, omul, în toate timpurile, s-a îndărjit să-și descopere aptitudinile și să și le perfectioneze, iar societatea, la rândul ei, a impus ca fiecare membru să-și demonstreze capacitatea sa competitivă.

Un rol important în descoperirea aptitudi-

nilor 1-a avut mereu și îl are și în prezent școala. Procesul educațional, dublat de cel informațional dă omului șansa de a se cunoaște, de a-și perfecționa capacitatea intelectuală, de a-și forma deprinderile în diverse domenii ale muncii.

Rolul formativ al școlii depinde însă de competența și conștiinciozitatea profesorilor. În procesul cunoașterii, școala oferă elevilor posibilitatea competitivității în viață numai dacă profesorii au ținută științifică și privesc cu responsabilitate locul pe care ei îl ocupă în viața elevului. Fără aceste însușiri ale dasărilor, școala devine o instituție în care se fabrică diletantismul, mediocritatea, livrescul.

Gradul de perfecționare a aptitudinilor umane depinde însă și de alți factori, chiar dacă, teoretic, școala are rolul principal în perfectionarea lor. Este vorba de zestrele ereditării, pe care omul, ca ființă biologică, o posedă, de interesul manifestat de familie, de mediul social în care evoluția are loc.

În epociile moderne, examenele au intrat în sfera cercetărilor pedagogice, se stabilesc metodologii variate prin care se urmăresc: volumul de cunoștințe, dobândirea deprinderilor și maturitatea gândirii.

Examenele sunt momente importante în viața elevilor, mai ales când acestea au rol hotărâtor în destinul lor. Ipoteza unor eventuale eșecuri provoacă candidaților stressuri care nu totdeauna pot fi depășite. În această situație, un cuvânt de spus îl are tactul pedagogic al examinatorului, mai ales în desfășurarea probelor orale. În ultimul timp s-a renunțat, în examenele de admitere, la probele orale în care emoțiile pot inhiba candidații, răspunsurile neoglindind real pregătirea acestora.

De asemenea, trebuie să recunoaștem că la examinarea orală, nu toți profesorii se pot menține întotdeauna în limitele obiectivității. Si de aici drame, suferințe.

Voi încheie, dezvăluind confesiunea stării unui fost candidat, înainte de întâlnirea cu examenul: Unde ești — Lebădă albă? / Pală de vânt / Mi-e greu să cuvânt / Peste cerul destinului meu. / Părul mă doare. / Ceața-mi împrăștie ultimul dram de curaj. / Cât va fi trecut? / De ce mai plouă încă? / Mă dor razele care-mi macină sângele. / Legenda sărutului a rămas undeva / Si de acolo, în uitare, / Păsările plâng. / Ea apare tristă, vagă. / Trebuie să intru.

EUGEN GHIGA

(urmare din pag. a 2-a)

### INTERESELE VITALE

ritate sau de insecuritate a unui stat, în funcție de valorile pe care le promovează și de intrasingență cu care o face. Cum nu suntem o mare putere și cum politica marilor puteri, și nu numai a lor, a fost și va fi, întotdeauna, un joc dur de interes, vom rezista și ne vom asigura perpetuarea nației noastre dacă:

a). ne vom cunoaște, la adeverata lor dimensiune, interesele naționale și interferența intereselor altor state cu ale noastre;

b). vom fi perseverenți în a nu le apăra pe orice cale și nu ne vom lăsa înșelați de aparențe și promisiuni, din afară, înșelătoare și fățurnice;

c). vom ști să penetrăm, prin inteligență și dibacie diplomatică, EUROPA și organismele europene.

Să mai este necesar, printre altele,

ceva foarte important pe plan intern: asigurarea aceluia mediu social, intelectual și moral în care să se nască și manifeste valorile umane în măsură să facă ordine în viață și activitatea acestui popor, să-l ducă la dezvoltare și prosperitate. În afara competenței, nu trebuie să existe alte criterii care să guverneze, în orice domeniu.

A suferit destul acest popor de pe urma demagogiei și incompetenței.

## Medicul de lângă noi

### VEDEREÀ IN DEZVOLTAREA BIO-PSIHO-SOCIALÀ A COPILULUI ŞI ADOLESCENTULUI

**medic sp. EMIL HARNAGEA  
doctor în medicină**

Existența ființei umane pe plan individual și social este dominată, în mare parte, de vedere. Analizorul vizual, prin funcția sa complexă de recepție, transmisie și percepție, constituie elementul de bază în informare, decizie și acțiune. Aproximativ 90% din informațiile pe care le căptăm din mediul înconjurător, ne sunt oferite prin intermediul vederii.

Cu ajutorul vederii, facem cunoștință cu realitatea externă, ne instruim teoretic și practic, social-uman și profesional, practicăm o activitate utilă nouă și societății, ne bucurăm împreună cu cei dragi, cu întreaga colectivitate de frumusețile naturii, de realizările mari ale noastre, ale tuturor oamenilor.

În zilele noastre, munca vizuală a crescut considerabil ca necesitate și importanță; toate vîrstele, toate muncile cer o activitate vizuală mai intensă, mai completă, mai perfectă.

Explozia informatională contemporană, a favorizat trecerea de la civilizația cuvântului la civilizația imaginii. Omul zilelor noastre solicită și se folosește de senzuația vizuală, iar aceasta realizată prin privire, nu mai lasă uneori timp pentru examinare, raționament analitic, assimilare etc.

În acest context general de mutații survenite în relația individ-mediu ambient, dezvoltarea bio-psiho-socială a copilului și adolescentului prin informare, instruire, pregătire social-umană și profesională în perspectivă este direct și preponderent legată de vedere.

Unele boli oculare congenitale (maladii congenitale ereditare, maladii infecțioase și parazitare congenitale, ma-

ladii teratologice de origine medica-mentoasă), traumatisme, infecțiile, viciile de refracție pot constitui destule cauze care să producă la unii copii dezordini morfo-funcționale ale aparatului vizual cu scădere sau pierdere a vederii. În aceste condiții, dezvoltarea, instruirea, integrarea în viața de familie și socială a unor astfel de copii, întâmpină mari greutăți.

În creșterea optimă a copiilor, necesitatea urmăririi dezvoltării aparatului vizual, a funcției vizuale, se impune și în atenția majoră a părinților, a medicilor și educatorilor.

Alături de majoritatea copiilor cu vedere foarte bună și care se pot instrui și școlara în condiții obișnuite, întâlnim și un număr de copii cu deficiențe vizuale, față de care specialiștul oftalmolog trebuie să actioneze cu competență și perseverență. Trebuie folosite toate intervențiile preventive, curative și recuperatoriale, de îndrepătare, de îmbunătățire a vederii acestora, spre a-i readuce în categoria celor normali. Cei care nu pot fi recuperati vizual, vor fi îndreptați către instituții de instruire și școlarizare specială: la scoli de nevăzători, copii cu vedere pierdută (sub 1/25 la ochiul cel mai bun); la scoli de slab văzători, cei cu vedere redusă (sub 1/3 la ochiul cel mai bun). În aceste scoli, procesul de instruire este organizat în raport de posibilitățile senzoriale ale copiilor deficitari.

În rândul copiilor aşa zisă cu vedere bună, sunt unii care prezintă oboseală vizuală la lucruri de aproape, vedere slabă la distanță, cefalee etc., care sunt cauzate de miopie, hipermetropie, astigmatism sau heteroforie.

Cercetările noastre efectuate pe un

grup de 2.000 copii, au scos în evidență un procent de 18% subiecți care acuzau oboseală vizuală.

La examenul obiectiv efectuat, au fost găsiți un procent de 51% cu vicii de refracție și 3% cu heteroforii. Corecțarea acestor vicii de refracție și heteroforii cu ochelari corespunzători sunt salutare în normalizarea vederii. Deseori asemenea defectiuni vizuale nedepistate la timp, și deci ncorectate, îngreuiază instrucția, educația, cu întârzieri mari în dezvoltarea intelectuală și socială.

Merită să remarcăm influența negativă asupra psihicului copilului, strabismul, care trebuie să fie corectat cât mai precoce când există, cel puțin estetic dacă nu este posibil și funcțional, vizual.

Intrucât în munca lor vizuală copiii depun eforturi mari pentru informare, instruire, educație, este necesar să beneficieze de un iluminat optim, natural și artificial. În manualele școlare, contrastul, culoarea și mărimea semnelor, trebuie să asigure o activitate vizuală de studiu, cu eforturi oculare reduse. De asemenea, activitatea intelectuală de instruire, în care munca vizuală este preponderentă, trebuie să nu depășească eforturile obisnuite ale vîrstei copilăriei.

**In concluzie,** remarcăm importanța funcției vizuale optime pentru copii și adolescenți, în dorința unei armonioase dezvoltări bio-psiho-sociale a acestora; de asemenea, necesitatea și utilitatea examenului oftalmologic al tuturor copiilor, cu luarea măsurilor corespunzătoare de îndrepătare, de normalizare a vederii la cei care prezintă deficiențe ale aparatului vizual și creația condițiilor materiale de mediu, ca munca vizuală să se desfășoare fără eforturi deosebite oculare.

## Contribuții la o, eventuală, istorie a presei BÂRLĂDENE DE LA „SÂMÂNĂTORUL” LA „TRIBUNA TUTOVEI” (II)

Fănică URSU

Odată deschisă calea, publicistica bârlădeană va cunoaște un drum mereu ascendent. Astfel, în intervalul de timp 1870—1918, au apărut la Bârlad peste 80 de publicații periodice, cotidiene, săptămânale, bisăptămânale, lunare, bilunare, trimestriale, anuale, având caracter oficial, particular, politic, economic, social, religios, militar, școlar, cultural, literar, științific, filatelic și sportiv.

Ceea ce caracterizează perioada 1870—1916 este incertitudinea ce plană a supra destinului majorității periodicoilor. Înregistrăm acum 77 de titluri, ce apăreau și dispăreau, unele dintre ele, la puțină vreme după aceea. Dintre acestea, cele mai multe au apărut la Bârlad, 3 la București și 1 la Chișinău. Câteva dintre ele se impun prin longevitate: „Paloda”, „Tutova”, „Bârladul”, „Drapelul”, „Legalitatea”, „Viitorul”, „Ion Creangă”, „Propaganda conservatoare”, „Miron Costin”.

Remarcăm, totodată, faptul că unele zare, precum „Semănătorul”, „George Lazăr”, „Lumina”, „Ion Creangă”, „Miron Costin”, „Făt-Frumos”, „Paloda literară”, inserau, în paginile lor, în special articole ce vădesc preocupări în cercetarea folclorului și limbii române, studii pedagogice și creații literare. Revistele și zarele, „Gura lumei”, „Dragoste”, „Revista cinematografică”, „Hidromul Bârladului”, „Filatelia română”, ce aveau un conținut umoristic, cinematografic, sportiv, filatelic, reflectă aria largă de probleme cuprinsă în paginile periodicelor bârlădene.

În aceeași perioadă își fac apariția și zarele diferitelor partide politice: „Semănătorul”, „Drapelul”, „Viitorul”, publicații ale Partidului Liberal, „Legalitatea”, „Bârladul”, „Steaua”, „Propaganda conservatoare”, zare ale Partidului Conservator. Materialele publicate în aceste zare și reviste reflectă poziția de clasă a partidelor respective,

divergențelor politice acordându-li-se o atenție prea mare.

Nu numai partidele politice și-au editat propriile organe de presă, ci și alte categorii profesionale ca: militarii — „Sentineala”, „Veteranul”; medicii — „Analele spitalului Bârlad și Elena Beldiman”, „Curierul sănătății”, funcționarii administrativi — „România administrativă”, „Administrația Moldovei”, funcționarii financiari — „România financiară” etc.

Apariția și dezvoltarea relațiilor de producție capitaliste au imprimat și acestor meleaguri noi impulsuri economico-sociale. Deși industria era aici slab dezvoltată, existau în Bârlad câteva fabrici și numeroase ateliere meșteșugărești în care lucrau numerosi muncitori și meseriași. Astfel, la recensământul populației din 1890 din totalul populației orașului Bârlad

(continuare în pag. a 7-a)

(urmare din pag. a 6-a)

**DE LA „SEMÂNĂTORUL  
LA TRIBUNA TUTOVEI”  
(II)**

lăd de 20.008 locuitori, 1008 erau muncitori.

Procesul de organizare evoluăză, înregistrându-se forme variate de luptă, de la asociațiile de întrajutorare cum au fost: „Societatea Meseriașul” și „Societatea Meseriașilor și Comerçanților români din Bârlad”, la Clubul muncitorilor din Bârlad (martie 1896).

Astfel în paginile ziarelor bârlădenă „Meseriașul” (1903; 1906) și „Glasul meseriașilor” (1912), deși cu o existență efemeră, se cerea unirea muncitorilor și renunțarea la expectativă pentru a pune capăt nedreptăților economice și sociale.

În perioada următoare, 1916—1918, presa bârlădeană, în marea ei majo-

ritate, își incetează temporar activitatea, datorită intrării României în război, în august 1916. În această perioadă, semnalăm existența unui singur periodic — „Ion Creangă”, revistă de limbă literară și artă populară care, în intervalul ianuarie — decembrie 1917, va fi imprimat la tipografia „Glasul Tării” din Chișinău.

Concluzionând, apreciem că presa bârlădeană din perioada 1870—1918, a cunoscut o dezvoltare continuă, având o arie foarte largă de cuprindere, contribuind astfel la creșterea nivelului cultural și științific al locuitorilor tutoveni. Putem spune azi cu mândrie că fostul județ Tutova, orașul Bârlad, au un aport mare la dezvoltarea presei românești prin cele peste 80 de publicații apărute într-un interval de timp relativ scurt — de numai 48 de ani —, publicații ce reprezintă un valoios material documentar, un indispensabil instrument de lucru pentru cercetarea completă a istoriei fostului județ Tutova, a orașului Bârlad și a presei românești.

(va urma)

Obținerea de informații și îndrumări utile din domeniul filateliilor a determinat ca o necesitate firească, apariția unei prese filatelice care, de la apariția sa (1881 — revista „Timbrophilie, Jurnal filatelic român”, apărută la București în limbile română și franceză) și până astăzi, a reușit să cuprindă o gamă vastă de publicații periodice: reviste, bulleține, cataloge, almanahuri.

Dacă la începuturile sale această presă a avut un caracter ocazional, furnizând informații grăbite și insuficient documentate, în decursul timpului ea a devenit un important și corect instrument informativ și îndrumător al filateliștilor.

Succint, prezentăm presa filatelică apărută la Bârlad, care și-a făcut prezență în lumea presei filatelice prin apariția, încă din secolul trecut, a două publicații, urmate apoi, în prima jumătate a secolului 20, de o a treia.

1897 — **La Timbrophile Roumain** — (organe spécial des collectionneurs de timbres — poste).

— Editura Georges K. Panaitescu.

— Publicația urma să apară lunar dar se cunoaște doar nr. 1 din luna februarie 1897.

1898 — **Filatelia Română**, revista subintitulată „Jurnal filatelic lunar pentru colecționari și comercianți de mărci”

— Apare la 25 ale fiecărui lună. Singurul jurnal filatelic român.

— Director proprietar Theodorrescu et C-ie.

*Presa Filatelieă Bârlădeană*

Sunt cunoscute nr. 1 (25 aprilie 1898) și nr. 2 (25 octombrie 1898).

— Format 170/240 mm.

— Publicația a fost editată în limbile română și franceză și a fost tipărită la tipografia „George Cațafany”, ulterior la „S. Gross”.

1928—1929 — **Bazarul Filatelic** subintitulat „Organ pentru răspândirea reclamelor și informațiilor filatelice”.

— Publicația a fost editată de S. Zillberstein și tipărită la tipografia bârlădeană „Lupașcu”

— Apare, la început, bilunar (primele trei numere), după care apare lunar.

— La Biblioteca Academiei Române (P. II-8841) se află numerele 1, 2, 3, 4/1928 și 8, 9, 10, 11, 12/1929.

— Format 225/330 mm.

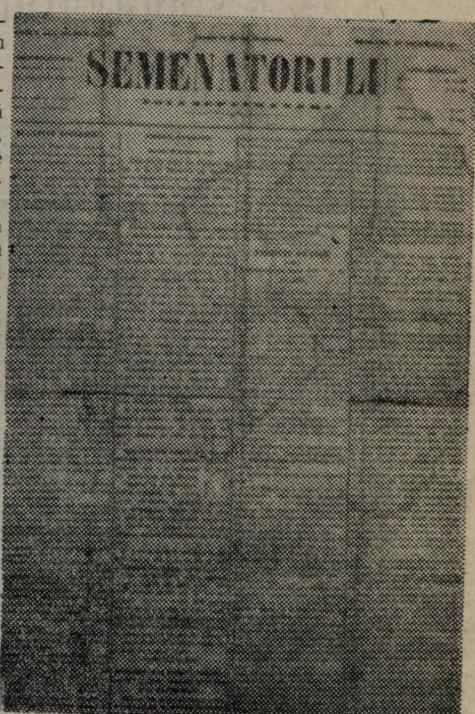
— Publicația a apărut în patru pagini, exceptând numerele 2 (6 pag.) și 5 (8 pag.).

— În fondul de periodice al Bibliotecii Universitare din Iași, sub codul Y 1010, revista „Bazarul Filatelic” este prezentă prin numerele 1, 2, 3, 4 și 12.

— Revista a avut un conținut variat: articole pe diferite teme filatelice, prezentarea de noi emisiuni filatelice, recenzii de cataloge și reviste, mica publicitate, poșta redacției etc.

— Astfel, în nr. 10 este publi-

**SEMEȚATORUL**



cată o interesantă statistică a filateliștilor: 2.325.000 pe glob, din care 14.000 în România.

— În nr. 2 este făcut cunoscut faptul că primarul orașului Sinaia, Matheescu, participând la expoziția filatelică de la Monaco, obține prima medalie de aur pentru filatelia românească.

— Merită evidențiate unele inițiative ale revistei bârlădenă: în nr. 2 se anunță un concurs dotat cu premii în valoare de 1000 lei, acordate cititorilor care vor trimite spre publicare, un articol tratând despre istoria poștei sau despre cea a filateliai.

— În nr. 12, pe baza sugestiilor unor cititori, se propune imprimarea unei serii de timbre cu efigia lui Mihai Eminescu.

— În același număr, se anunță apariția anuarului „Bazarul Filatelic”. Totodată revista publică intereseante informații cum ar fi, de pildă, trecerea prin țara noastră a dirijabilului Graf Zeppelin, care va arunca „poștă și mesagerii” destinate României (nr. 12).

— În curând — se menționează în nr. 4 — și țara noastră va poseda mărci poștale aeriene pentru avioanele ce vor circula pe liniile București — Cluj, București — Galați și București — Iași“.

— Activitatea presei filatelice bârlădenă o considerăm meritoare, ea contribuind substanțial la dezvoltarea filateliai din țara noastră.

N. MITULESCU

# Pseudocronică plastică

N. N. TONITZA

De cinci ediții, spiritul lui N. N. Tonitza — clasic al picturii românești, născut la Bârlad, în 1886 — tutelează o expoziție internațională de artă plastică, al cărei bun mentor este profesorul Constantin Clisu, directorul Școlii „Emil Gârleanu”. La expoziția din acest an, 8 mai, a participat, cu icoane pictate, și o foarte talentată adolescentă (are doar 17 ani), venită de pe meleaguri dâmbovițene. Apreciată și de public și de juriu, Tânără Nicoleta Laura STĂNESCU (Moreni 0271, str. I. L. Caragiale 8A, județul Dâmbovița) ne-a lăsat două pagini, caligrafiate cu studiată migală, puse sub titlul „OMAGIU LUI TONITZA”. Ne facem o placută datorie în a vă dăru sensibilele gânduri ale autoarei:

În rândurile timpului, în care fiecare își primește locul și clipa, își așează amintirile și măsoară trăirile, eu am primit o zi pe care, ca fiecare muritor, o simt ca pe una a bucuriei că sunt. Ea este cea de 13 aprilie.

Pe vremea când pentru mine fiecare era cu siguranță un altul în tot ceea ce se poate spune despre el, am înțeles pentru prima oară că lumea și timpul se împart în planuri și că fiecare om există alături de un altul. Cu mine cineva avea aceeași zi de naștere și atunci, de ziua mea, sărbătoream alături de un altul al cărui nume îl purtam și eu. Se numea Nicolae Tonitza și era pictor. Tot pe atunci pictura nu exista. Există doar pasionantul desen pe peretei creștem ai camerei mele. Nu știam că cineva atât de cunoscut mie mă privea prin timp și mă picta în fericita mea esență: copilaria.

Ceea ce am descoperit despre viață, ceea ce s-a înmulțit cu ziua mea de naștere și s-a transformat de la personalul „caia eaiă“ de pe peretei mei la interesantul joc de culori de sub penel a rămas al meu și al timpului. Dar ceea ce aparte, legat de sufletul meu și de clipa pe care o dată într-un an o știu numai a mea, străbate cu o familiaritate greu de explicat fiecare clipă. Tonitza este mai mult decât un pictor pe care îl iubesc. Si numele lui îmi este drag până în adâncul sufletului, căci nimic din ce puteam simți în vremea doar a inimii nu s-a schimbat în vremea înțelegerei.

Domniei Sale  
Domnului Director al  
Liceului „Roșca Codreanu” — Bârlad

Vă scrie Georgeta Vrabie, soția Profesorului Univ. Dr. Gheorghe Vrabie, născut în 1908 și decedat în 1991.

Fiu al Bârladului, oraș în care și-a încălzit inima în anii adolescenței și tinereții, în care și-a făurit atâta de idealuri, a adus un frumos omagiu urbei pe care a iubit-o atât de mult.

Însuflețit de o adâncă recunoștință, i-a dedicat acestui oraș, una din primele sale cărți, publicată în 1937, „Bârladul cultural”, premiată de Academia Română în 1938.

Ca fost elev al Liceului „Roșca Codreanu” între 1921—1929, a dorit ca o parte din biblioteca să, după deces, să fie donată bibliotecii acestui liceu, ca omagiu pentru această instituție care i-a format un solid orizont cultural, ce i-a călăuzit pașii cu pasiune spre cercetare științifică și didactică, activitate încununată cu premiul internațional „Gottfried von Herder” pe 1987.

Indeplinindu-și dorința, am întocmit 23 bordouri ce conțin 720 volume, în majoritate literatură clasică română, monografii, cărți de cultură generală, necesare elevilor. Foarte multe din aceste cărți sunt cu dedicații pentru Gh. Vrabie, altele cu semnatura lui încă din clasa IV de liceu. Avea pasiunea de a-și forma o bibliotecă, cu cărți bune, bine alese, da-

Așa am rămas să treser la fiecare prezentare a portretelor pe care le-a pictat și la fiecare rostire a numelui său. Nu am știut că ceva ne poate apropiat atât de mult sufletele, pornind de la acum banalul fapt că ne-am născut pe aceeași dată.

Acum, când a pictat nu este pentru mine numai un glas al inimii, ci și o smerită ridicare a mintii, rostirea numelui său, legat de o nobilă chemare laolaltă a glasurilor multor inimi de copil, mi-a trezit sentimente deosebite și mi-a dat o bucurie care, străbătându-mi inima, m-a cutremurat. Am venit și eu în locul unde s-a născut Nicolae Tonitza, pentru a-l privi prin lucrările copiilor și a-i aduce omagiul meu. Am venit poate ca un fur căruia își iartă îndrăzneala de a bea din seva penelului pe care îl sărută.

Astfel venind, am simțit deasupra mea ochiul săptămână, îndreptată către mulți pe care ochii nu au putut să-i vadă, dar pe care inima îi cunoaște de mult. Căci sunt oameni care ne-au oferit grădina întâlnirii noastre și ne-au ajutat să ne apropiem sufletele, aducându-ne fiecare penelul mai aproape de inimă.

De acum, Bârladul a devenit pentru mine ca un loc de pelerinaj.

9 mai 1994

NICOLETA LAURA STĂNESCU

## CITIȚI ȘI APRECIATI!

torită și îndrumării și culturii dobândite în Liceul „Roșca Codreanu”.

Bibliografia lucrărilor publicate de Gh. Vrabie este inclusă în borderoul 23 la poziția 718. Din acestea am mai avut dublete numai pe cele din borderourile 20 și 21 pozițiile 593—634. Regret că pe celelalte nu le mai am. Poate Biblioteca Liceului posedă câteva din ele. Îmi amintesc că soțul meu a donat o serie de cărți (scrise de el) cù ocazia sărbătoririi a 125 ani de la înființarea liceului, când a și participat la aceasta.

Se pune problema transportului celor 720 volume de la București la Bârlad. Prin poștă este imposibil.

Are Liceul Dv. posibilitatea să le ridice de la domiciliul meu, cu o mașină, și să le predea bibliotecii, un delegat al Dv. cu delegație scrisă, oficială?

Vă rog să aveți amabilitatea să-mi comunicați dacă acceptați această donație și modalitatea de a intra în posesia ei. Preferabil în cursul verii, poate spre sfârșitul toamnei să plec din București.

București, 16 mai 1994

GEORGETA VRABIE  
77486 București  
str. Târgu Neamț 10, Bloc TD 23  
apart. 9 telefon 746.69.20

# Poezia eternă

Ion POPESCU-SIRETEANU

De obicei, apariția unui volum de versuri reprezintă un eveniment doar pentru autor. Tipărit în câteva sute de exemplare, chiar și acestea de multe ori nevândute, un astfel de volum sau volumă trece, ca și autorul său, ca un necunoscut prin lumea aceasta bântuită de spaime, de neliniști și de dolari.

Foarte rar când acest eveniment trece dincolo de numele de pe copertă și tinde să impună acest nume unui public care, de o vreme, citește tot mai puțin presă literară, șocat de mici și mariile mizerii ale acestor vremuri. Mulți chemați, puțini aleși, iar aleșii se așeză cu greu în siragul valorilor. Poeții angajați de ieri, care au publicat chilograme de versuri, sunt dați la o parte printr-un proces de purificare și ne bucurăm să citim versurile unui Radu Gyr, ale unui Nichifor Crainic, după ce ne-au fermecat Sonetele lui Vasile Voiculescu, apărute postum. Interesant este că toți trei au fost găzduiți cu multă bunăvoie în teribilele temnițe ale comunismului românesc. Dar nu pentru suferințele îndurate, ci pentru arta lor îi punem între aleșii neamului și-i ținem aproape de inimă. Bijutieri ai versului, dincolo de idei și de teme, poemele lor reprezintă noi și grave intrupări ale cuvântului românesc în ipostază artistică.

Adevăratul creator nu se minunează de opera sa, ci o privește mereu ca pe un nou pas spre neîmplinire, îndurerat de nesupunerea slovei sau chiar de răzvrătirea acesteia. Întrebarea ziditorului de cetăți din cuvinte este mereu aceeași și mereu alta: ce voi jertfi pentru a dura mănăstire, pentru a supune gândului blândă răceală a vorbei de fiecare zi?

O carte de poezie care, vrând-nevrând, reține luarea aminte este **Între noi — Timpul**, apărută la Editura Moonfall Press din Washington sub semnatura Adelei Popescu. O particularitate neobișnuită, chiar unică, a poeziilor din acest volum este că sunt traduse în şapte limbi: engleză, germană, spaniolă, rusă, franceză, italiană, maghiară. Cartea și autoarea se bucură de o caldă prezentare semnată de profesorul Thomas C. Carlson de la catedra de limba engleză a Universității de Stat din Memphis, Tennessee.

Am reținut de multă vreme numele Adelei Popescu și îi citisem unele versuri, dar relația firească dintre nume și persoană am făcut-o numai în septembrie 1993, când, cu timiditatea

## JOC SECUND

VIOREL DINESCU

Pornim de la părerea unanimă acceptată că poezia „Joc secund”, (ca întreg ciclul aferent), este cea mai reprezentativă dintre creațiile lui Ion Barbu. În această privință, critica, autorul însuși, cititorul specializat se întâlnesc într-un context deplin, chiar dacă din rațiuni diferite. La o mai a-

tentă evaluare, enunțul problemei nu ni se mai pare chiar aşa de simplu, fiecare din elementele sale, în parte, precum și raportul dintre ele prezentând un mare grad de complexitate, ceea ce duce la variante interpretative numeroase și adeseori contradictorii.

## CRONICA LITERARĂ

unui debutant, mi-a oferit carteaceasta. Eram la Rădăuți, la o sesiune științifică organizată de Societatea pentru cultură și literatură română în Bucovina. O cunoșteam mai demult pe Doamna Muntean (soția cărturarului bucovinean George Muntean), dar nu știam că ea este Adela Popescu!

Impresionant printr-o ținută grafică de excepție și printr-o unică formulă poliglotă, mai precis octoglotă!, volumul Adelei Popescu m-a surprins într-un chip cu totul plăcut. Cu nerăbdarea căutătorului de poezie, am citit **Introducerea** profesorului Carlson, am citit cele 25 de poeme și le-am recitat, să mă conving că simplitatea textelor este doar o metaforă a apelor adânci. Pură, reflexivă, timidă și îndrăzneață în același timp, mistuită de neliniști, fără să aspire la glorie fără acoperire, poezia Adelei Popescu m-a cucerit prin sobrietatea stilului, prin jocul de-a Timpul, de-a Trecerea, de-a Nemurirea tuturor căte sunt muritoare. De fapt, este o infățișare cu Veșnicia, cu Durata, cu Limba neamului nostru.

Nu este locul să fac analize și să prezic urcușuri sau căderi. Adela Popescu este o personalitate care nu are nevoie de trâmbițe. În loc să citez vreun poem din volum, mai ales pe acela care a devenit titlul cărții, îmi îngădui să reproduc o poezie publicată în „România literară”, nr. 27, din 14—20 iulie 1993, intitulată **Cântec de dragoste**

Descântă-mă cu degete de muguri  
mesteceni de lumini să întrevăd  
și să jurăm legăți de târmii singuri  
cu aceleași mâini (acum dănuitoare)  
să ne-nvelim cu jale, la prohod,  
căci, cerul covârșit de zbor foșnește  
și-o lebădă întâia va cădea  
ca fusul, răscindu-se în stol...  
Poate a ta va fi,  
poate a mea...

Adela Popescu este o poetă adevărată, o reîîrsare de întrebări fără de nici un răspuns, o lume contopită într-o singură ființă, cuvântul ei devenind balsam și zbor totodată.

Cunoscută mai mult în străinătate decât în țară (poezii ale ei au fost publicate în multe țări și în multe limbi), o aștept, ca pe o sărbătoare, într-o carte de poezie a esențelor.

## PUNCT DE VEDERE

Departă de a se rezuma la o simplă potriveală irațională de cuvinte, există și o poezie care oferă nu una ci patru căi de înțelegere. Interceptarea literală a poeziei **Joc secund** ar fi următoarea: se pornește de la un joc efemer de valuri oglindit în cer și comparat cu o cireadă reflec-

tată în apă. Creasta apei îi sugerează poetului latenta adâncime a Oceanului. Deplasând vizualul în auditiv, valurile îi apar ca niște harfe care îl îndeamnă să cânte. De o exceptională încarcătură lirică sunt imagini precum: înecarea cirezilor agreste, grupurile apei, harfele respirate, meduze sub clopotele verzi ale mării, precum și corespondența ingenioasă dintre plastică scenografie descrise și ecourile muzical-artistice ale acesteia.

Dacă ne oprim la limita prozai că a comunicării (procedeu condamabil, dar nu interzis) vedem că e vorba de jocul valurilor care invită la extaz poetic. Jocul prim ar fi produs de valurile în expansiune, iar cel secund de recădere a acestora în adânc. Cu riscul unei noi incriminări din partea unor dascăli bigoți, îmbibați de dogme și prejudecăți ca niște fitile de candelă în ulei, vom semnala că prima strofă nu are predicat, iar în a doua, expresia „cântec istoveste“ e negramaticală și neclară ca sens, iar ca strategie poetică concluzia pe care o speram de la o poezie cu multiple semnificații se pierde într-un detaliu (meduzele) frumos, dar nesemnificativ pentru întreg.

Interpretarea alegorică a **Jocului secund** ne conduce la următoarele conjecturi: ca și creașta apelor, inspirația se naște din clipa efemeră și oglindesc unei finalte sacre spiritualității. Valurile sunt versurile care mimează atât înălțimile cât și profunzimile cugetării, precum în jocul secund al geometriei unde această pendulare este reprezentată printr-o sinusoidă. Poemul se desăvârșește („istoveste“) numai atunci când

însumează armonia tuturor versurilor. Dacă pornește de la intenție spre vers (zbor invers, premeditat) inspirația se pierde. Ultimale două versuri, deși frumoase, au o sintaxă precară: nu se știe cine-i ascuns, cântecul sau poetul (probabil cântecul).

Bineînțeles că e aproape imposibil să disociez interpretarea literală de cea alegorică. Noi aici am încercat-o doar ca experiment. Altminteri disocierea e nepractică. Totuși, combinarea celor două modalități de analiză poate naște și alte soluții, poate mai interesante decât cele propuse de noi.

Este, de asemenea, imposibilă, în acest caz, separarea interpretării filosofice de eea ezoterică, deoarece, în analiza **Jocului secund** ele apar puternic contamineate una de cealaltă. Si putem afirma chiar că ezoterismul lui Ion Barbu ni-l devoalează cu sagacitate și cu imensă erudiție Mandics Georgy (**Gest inchis**).

Așadar, să fie Arta doar un joc secund? Să fie ea doar un discurs nebunesc adresat norilor sau unor fantasme? Dar dacă raționăm în acest fel atunci toate creațiile spiritualității umane sunt simple amăgiri. Ne înscriem în fals împotriva acestei aserțiuni riscate. Noi considerăm că arta îsvorăște dintr-o nevoie de sublim a sufletului omenesc; ea nu este inventie superfluă, ci creează la rândul ei nevoi ireponsabile. Este necesară și inevitabilă ca epifenomen al culturii. Ce valoare ar mai avea diamantul dacă i-s-ar răpi prin miracol negativ jocul secund al strălucirii sale? Fără aspirații artistice, fără iubire, fără filosofie, fără nevoie de a se de-

lecta, ce ar mai rămâne din ființa umană? Care nu înseamnă numai carne și sânge, numai asimilație și excreție, ci și altceva mai subtil: valoare spirituală, fără de care am rătăci pe Terra ca o armată de roboți stupizi lipsiți de cele mai elementare scopuri.

Aveam tot mai mult sentimentul că această distincție între jocul prim al vieții și jocul secund al artei este mult prea tributară eternei dihotomii dintre materie și spirit, prioritatea nefrească acordată Materiei fiind de fapt un reflex al unei mari puteri de convingere a teoriilor materialiste din ultima vreme.

Ne-am depărtat de Ion Barbu tot încercând să ni-l apropiem. Sau poate dimpotrivă, ni-l am apropiat mai mult, în sensul poeziei, încercând să ne distanțăm de teoriile **Jocului secund**. Concluzia care se impune este următoarea: dacă totul — și Creațunea (joc prim), și Realitatea (joc secund) și Arta (joc tert) sau noate tot joc secund în altă ierarhizare — sunt **simple jocuri**, atunci ce nu este joc? Si ce importantă mai are ierarhizarea: prim-secund în sănul acestei prezumtive automisticări generale?

**Jocul secund — Arta — nu poate exista decât atunci când ne jucăm de-a viață, proiectând propriul nostru mesaj pe ecranul înșelător al aparențelor.** Pe pereții peșterii lui Platon se agită într-adăvăr un balet al umbrelor, dar nu trebuie să uităm că la originea acestora se află Ființa. În teorie putem face orice departajare, în practică însă jocul este consubstanțial Ființei și numai pentru analiză le putem gândi separat.

## FIȘĂ STUDIU

### FOLCLORUL ÎN ACTIVITATEA LUI TUDOR PAMFILE

Scoasă la Bârlad, în anul 1908 de către doi inimoși fondatori, învățătorul **M. Lupescu** și tânărul ofiter **Tudor Pamfile**, revista **Ion Creangă** era a doua revistă „de limbă“, literatură și artă populară“, având drept scop „cunoașterea minunatelor produceri ale poporului“. (**Ținta noastră**, în „Ion Creangă“, 1908, nr. 1).

De la chiar primul număr sunt create următoarele rubrici: I. Articole diferite; II. Povești; III.

Povestiri și legende; IV. Botanică populară; V. Datine și credințe; VI. Boale de oameni, leacuri și descântece; VII. Boale de vite, leacuri și descântece; VIII. Vrăji și farmece; IX. Urații; X. Cântece bătrânești; XI. Colinde; XII. Cântece; XIII. Vorbe adânci; XIV. Glume, jitii, taclale. O samă de cuvinte; Cronică și ilustrație. Mai târziu s-au mai adăugat grupe de Ghicitori, D-ale copiilor, Bocete etc. În cele 10

(zece) volume căte s-au tipărit din această revistă, în perioada 1908-1920, s-a adunat un material extrem de bogat și valoros. Au apărut și câteva articole de teorie folclorică, unele chiar cu caracter polemic. Capitolele „**Vorbe adânci**“ și „**O samă de cuvinte**“ sunt foarte importante. Cele dințai privesc literatura paremiologică, proverbe și zicale — revista **I. Creangă** fiind singura publicație care inițiază și stimulează a-

dunarea acestora. Cele din urmă și face considerații privitoare la natura poeziei populare sunt explicații date de popor unor termeni vechi ori mai degrabă regionali, de mare importanță pentru lingviști. Revista reușește să coopteze în rândul colaboratorilor pe învățătorii și preoții Moldovei de Jos și din Muntenia.

T. Pamfile nu avea studii speciale de folclor, dar punând pasiune în munca de culegere a producțiilor orale, a căutat să se informeze și să fie la curent cu mișcarea folcloristică europeană.

El scrie adevărate monografii despre anumite laturi ale vieții folclorice și etnografice a satului Tepu de pe lângă Tecuci. În volumul „*Cimilituri românești*”, publicat în același an cu revista, 1908, în „*Introducere*”, Pamfile le privește ca producții „ale graiului și simțirii unui popor”. Ca să trăiască și să fie memorizate, li se cere două lucruri: să fie interesante prin conținutul lor și să aibă o formă artistică remarcabilă. Observă că unele „*sunt scânteieri geniale, simboale de descripții inteligente*”, iar altele, „*picături de humor ales*”.

Volumul *Jocuri de copii*, 1909, propune subdivizarea acestor jocuri în: jocuri propriu-zise, în sorti, jocuri cu păcăleli. Culese exact, multora le adaugă desene și dă indicații de cum se practică ele de către copii. În anul 1910, apare volumul *Cântece de tară*. În introducere explică titlul

natura poeziei populare: „*Un cântec cu cât are mai multe variante, cu atât ne arată mai mult că-i țesut pe un motiv mai general, mai național*. Aceste cântece „*sunt cele mai populare și în cercetările estetice sau etnice, acestea trebuie analizate; celealte, parte cea mai mare, deși sunt tot populare, prin faptul că trăiesc pe întinderi mici și au caracter particulare sau izolate, le numim „cântece de tară”, după locul lor de viețuire*“.

Colegătorul subliniază, aşadar, caracterul regional al folclorului, chiar local, al unui sat. El a adunat totul fără a face vreo deosebire între creația cu sau fără valoare estetică. În acțiunea sa era condus de gândul să pună „...în mâna învățătilor noștri feluriți, materialul de studiu. Unul caută poezie, altă, altul se interesează de sintaxă; altul studiază dialektologia; unul urmărește dragoste; altul patriotismul, alții — altele“ (p. 13).

Prezentată spre publicare Academie, colecția a fost susținută să fie tipărită, așa cum a fost concepută, doar de filologul Al. Philippide. Ceilalți au recomandat „a se alege acele produse care nu sunt transformate de influența venită în anii din urmă de la orașe“. Bun cunoșcător al vieții sășești din trecut și din zile sale, Pamfile, ca și Alecsan-

dri și alți folcloriști, regretă că „vremurile de prefacere se năpustesc cu furie, ca un potop, săpând, dărâmând (...) industria casnică care piere nesprijinită, (...) dragostea curată, acea putere plăsmuitoare de fericire“ (p. 15).

Și el vede cum cântecul de țară slăbește, fiindcă țăranul nu mai e țăran, că „viața de târg, de mahala“ își face loc mai mult în patriarhala viață de sat. Dar el procedează ca un om de știință: observă totul și înregistrează cântecul, document de viață. Surprinde unele aspecte ale actului creației și circulației cântecului în rândul maselor. El observă cum ia naștere un cântec de dragoste sau altul ostășesc sau narativ — toate fiind „potrivite sufletește ca fond și stării graiului ca formă“: Alcătuite „pentru un timp, pentru o imprejurare în care se află sau și-o închipuie“, cântecul prinde și-l spun și alții“. Dacă are părți mai cioturoase, le schimbă și, urma i-o netezește“ (p. 7). El observă că fiecare regiune își are cântecele proprii și crede că acestea ar rămâne ca atare, dacă n-ar fi factori externi ca oastea, munca, tiparul — „care constituiesc o primejdie pentru caracterul regional al cântecelor, dar ea nu se poate înălțura cu nici un preț“ (p. 9 și 11).

prof. ZĂNA TĂMAȘANU

(urmare din pag. a 4-a)

### PLEDOARIE PRO-DOMO

credem aceiași, iar, pe de altă parte, atât de aceiași, deși nutrim iluzia că ne-am schimbat, că am început să deprină abc-ul democrației, ori măcar prima ei lectie, cea despre diferență! Nu avem curajul să recunoaștem ori, pur și simplu, închidem ochii în fața unei realități care ne presează, vine tare înspre noi și nu ne găsește prea pregătiți.

Ne obosesc, prin aparentă ostentație, manifestări verbale, vestimentare ori atitudinale ale tinerilor, care ne obligă la schimbări de optică și de strategie educațională. Ne șochează unele, ne îngrijorează până la indignare altele, reacționăm inegal, inconsecvent și inefficient, trezem peste, ori ne adaptăm din mers. Progresăm ori, dimpotrivă? Depărându-ne de propriile — vecchi — modele, le (ne) trădăm, ori ne conformăm unei evoluții firești? Dar este, oare, intotdeauna vorba de evoluție?

„Toate-s vechi, lumea-i cum este

„Si ca dânsa suntem noi“, spune poetul.

Si ei, copiii, tinerii, parteneri, beneficiari ori coautori ai actului educativ? Cât de altfel sunt ei, se întreba recent un ziarist, pornind de la un sondaj efectuat de Centrul de studii și cercetări pentru probleme tineretului (C.S.C.P.T.)? Pentru că ei se consideră altfel, socotesc — și au dreptate — că se confruntă cu altfel de probleme decât cei de ieri, și că nu sunt înțeleși. Ce grave sunt întrebările și ce grele

căutările! Ce dificilă ne este și nouă adaptarea la noile lor probleme!

Între pesimismul ori dezvoltura cu care sociologii ori psihopedagogii ai momentului abordează sindromul modern al juventoției, vom avea, oare, curajul ori frumoasa iluzie pedagogică de a vedea în actuala generație în curs de formare, deci aflată încă „în măinile noastre“, una creatoare de mari valori universale? Mai avem, oare, după Revoluția lor, dreptul de a ne îndoi?

Ca adulți care n-am uitat că am fost copii, dar mai ales ca părinți și, mai mult, ca pedagogi, nu avem alta a face decât a ține bine ochii deschiși, a nu pierde pasul, a lua zilnic pulsul acestor tineri. Avem nevoie de ei și dorim să aibă nevoie de noi, să nu le mai apărem ca frâne ori obstacole. Dar dacă, oboisind să privească în urmă, vor sfârși prin a crede că experiența și cunoștințele celor de la catedră nu sunt îndeajuns de importante, ori nu le mai sunt de folos?

E timpul să înțelegem că nu vom putea menține dialogul posibil și nici împlini rostul spațiului și al faptului educațional decât dacă, la nivelul instituțiilor și, îndeosebi, al fiecăruia dintre noi, vom stări cu obstinață aplecare, în a-i ajuta să ne depășească, dându-ne alături și adunându-ne mereu la limanul optimismului pedagogic.

Ce va fi scoala în veacul nou și în mileniul ce va să vină? Să încercăm un răspuns, parafrâzându-l pe Malraux: *Secoul următor va fi al... educației, ori nu va fi deloc!*

PENTRU ALTAR SI CĂMINPROIECT PENTRU BUSTUL  
NECESAR

În mediile literare românești, mai întâlnesci, din când în când, oameni care par a se excepta de la gălăgia funciarmente caracteristică acestei lumi. D-l C. D. ZELETIN (alias Dr. Constantin Dimoftache) e, temperamentul, acela care trudește permanent, aşteptând ca faptele să-l etaleze și evaluate. Așa s-a și întâmplat. Literatura contemporană i-a reținut, în catalogul ei etern, numele, iar în dreptul Lui scrie: poet, eseist, traducător de poezie italiană și franceză.

Dintre scările sale originale amintesc doar **Călătorie spre transparentă**, poezii, Edit. Eminescu, 1977, **Ideograme pe nisipul coridei**, proză aforistică, Edit. Cartea Românească, 1982 și **Andaluzia**, poezii, Edit. Cartea Românească, 1986.

Cultura pe care o posedă, modul afectiv-insinuant în care comunică, exprimarea livrească, dar lipsită de pedanterie, jovialitatea și, nu în ultimul rând, calda tonalitate a vorbirii — **toate** (și încă multe) fac din d-l. C. D. ZELETIN un model. Bârladul îi este dator. Dar dacă găsește și Domnia-Sa vreo clipă în care crede că se poate gândi la noi, îl rugăm să-o folosească. Academia Bârlădeană îl așteaptă. Postul de Președinte de onoare nu poate fi al altcuiua.

13 Aprilie a trecut! Urarea de viață lungă însă tot i-o adresăm. La mulți ani, sănătate și bucurii, d-le C. D. ZELETIN! (G. N.).

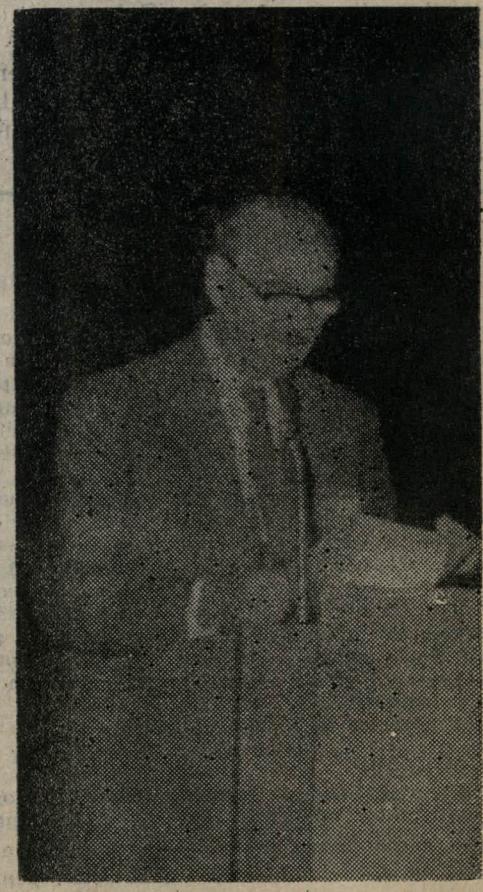
## IN MEMORIAM

Dl. Romulus BOTEANU a plecat dintre noi cu sufletul împăcat.

EL a fost OMUL care, îndemnat de cuget și de iubire adevărată pentru orașul în care s-a născut, a valorificat tradiția și potențele creaționale ale Bârladului la nivel de profesionist. A îmbinat pasiunea cu priceperea, lăsând o CARTE indispensabilă celor care, mâine, vor studia adâncurile existenței acestei așezări.

Dl. Romulus BOTEANU a ars ca o flacără și a rămas un simbol. Nu-l vom uita!

(G. N.)



## INEDIT

Florin Mihai PETRESCU s-a născut la 31 martie 1930, la Iași. A învățat în orașul națal. Debutul îl face cu volumul „Chemarea primăverii”, în 1959. Îi urmează volumele de poezii: „Stetele roșii” (1960), „Perspective” (1963), „Concert minus unu” (1968),

„Între pământ și stele” (1970), „Vis și simetrie” (1973) și „La timpul unu” (1974). Se stinge din viață la 3 aprilie 1977, la Iași.

Publicăm mai jos poezia lui Florin Mihai Petrescu „Triumful vieții”, cu scrisul olograf al poetului.

SERGIU MOLDOVAN

Triumful vieții

De binețate lumea de blestem,  
De molozie, fajunuri ucigăse,  
Curemure care înghit oreze,  
Copii diformi, neprevăzute ureme...

Dor fumusețea în act ungii răzbete  
Traiu-i mai lung și omu-i mai înalt  
Redute vechi luate cu osalt  
Sunt prăbușite în eternitate.

Adincuri mereu vii echilibreaza'  
Extremele ieșite din comun  
E deajuns în bezna deas-o rază  
Si umbrele, tăcute, se supun.

Acolo unde nimici nu-nărzescă  
Nici să prezintă, nici să se exprime  
El prinde singur laina ca-ntr-un cledă  
Si vesnicia-i numai limpejime.

OM, demisug întruchipat din noace,  
Prinse porcă care totul ved,  
Tu-ntrai înțelepciunea strinsă-n VEDE!

Serindul tău aduce părhatoare.

## REDESCOPERIRI...

OMENESCU, MOTIV AL POEZIEI LUI TOPÂRCEANU  
GRUIA NOVAC

Comicul și tragicul — extreme opuse ale existenței omului, fără a se exclude însă — erau elemente evocate și de M. Sadoveanu în raportul prin care propunea, în 1936, Academiei Române să-l aleagă pe G. TOPÂRCEANU printre membrii corespondenți ai acestieia. Si amintindu-mi amănuntul, mă-a relevat ideea că în spațiul dintre comic și tragic există atâtă omeneștătătăr și suficient în a-l face pe Topârceanu mai vizibil criticiilor de azi.

L-am recitat pe G. Topârceanu și nici nu știu prea bine de ce-am făcut-o! Manualul de literatură română nu m-a indemnăt, programă noastră școlară nu m-a obligat, pentru că poetul Rapso-dii(lor) de primăvară, ...de vară și... de toamnă nu mai este de mult în vederile celor care fac programele (școlare!). Al Sândulescu însuși, cel care a îngranjit ultima ediție de Scrieri în două volume, la Editura Minerva (1983), după ce ne reamintește (în prefată, la sfârșitul ei) că „din perspectiva (câmpului literar) se pot observa și stabilii mai bine valorile”, ne zice voios că „G. Topârceanu este, cu certitudine, una dintre ele, chiar dacă nu din primele rânduri”. (subl. mea).

Să nu mai îndrăznească oare nimenei să contrazică, mai de demult și mai intelligent formulate, judecările lui G. Călinescu?! Pentru că, poposind în „Istoria...” călinesciană, am citit la pag. 826 și 830 din ediția a II-a (1982) următoarele despre Topârceanu:

„Unii îl prețuiesc ca pe un poet mare, altii ca pe un poet mic. Cea dintâi opinie este greu de susținut. Însă în starea poeziei de azi, când adesea lipsește scriitorului îndreptățirea însăși de a scrie, expresia „minor” poate să fie rău interpretată. Să spunem dar că Topârceanu e săcotit ca un poet al universului mic.”

Poetul nu rămâne însă neobservat de marele critic. Nu, fiindcă referindu-se la „Parodiile originale”, afirmă:

„Totuși se poate observa la el acel fenomen de uitare în model care e chiar semnul clasicei inspirații (s.m.). Parodiază și se lasă furat de elanul epic”.

Si conchide:

„El (Topârceanu — n.m.) nu-i niciodată atât de liric încât să fie mare, niciodată atât de facil încât să nu fie poet“.

Formula intr-adesea eufemistică de „poet al universului mic” nu exclude, nu poate să excludă valoarea poezilor sale, care singura l-a făcut Poet. Si dacă aminteam mai sus de cantitatea, imensă (adaug acum), de omenești, voi sublinia că nu acest motiv are în sine valoarea estetică, ci aceasta o dobândește în expresia artistică a creației, unică și irepetabilă.

Mă vor urmări mereu versuri ca acestea :

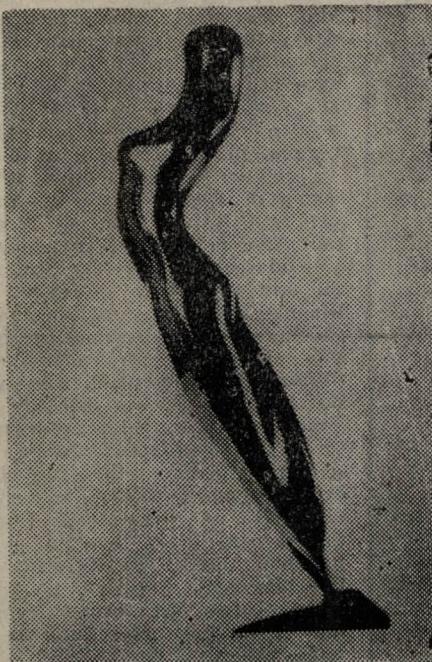
„Vara trece; pe cărări  
Frunza-n codru sună.  
Trec cernite inserări,  
Nopți adânci cu lună.

Iar când norii-nvăluiesc  
Alba Noii Doamnă,  
Peste groapa lui pornesc  
Vânturi lungi de toamnă...“

(continuare în pag. a 16-a)

# Versuri de Amelia CALUJNAI (Paris)

CU SURÂSUL



EUTERPE  
bronz de Marcel Guguiu

## IMBLÂNZITORUL DE FRUNZE

atât de răbdător și indiferent,  
exclamație a locuirii,  
cu o silabă fărădesens  
imblânzitorul de frunze provoacă eternitatea.  
fără să stie e contra Nimicului.  
fără să stie are pasiunea cerului  
pentru sălbaticele frunze.  
Toară toamna, clevetitoarea toamnă,  
e mai recunoaște  
a vânătoarea ta, în dansul furtunii,  
n aroma tacerii, în pedeapsa gândului.  
Înă de întoarcere iesi din tine  
i strigă-ți amintirile și spaimele și deșertăciunile ori  
iubirile.  
și mai ales, în cea mai mare tăcere  
învață-i pe oameni cum să te recunoască  
după chipul negrăirii, după memoria nisipului crud,  
după anotimpul măinilor.  
să rămână în cel pe care îl lași în urma ta  
înecat în umbră,  
bucuria cuvântului și a otrăvii.

cuvintele imbătrânesc, cuminti, la masa înțeleptilor  
doar tăcerea hrănește  
lucire perfidă din ochi închiși pe jumătate.  
pe cine să mai crezi?  
pe cel care oprea timpul în trupul unei frunze  
invocând un alt intuneric și o altă lumină?  
și mai ales o apă adâncă  
sau pe noii profeti  
blând ascuns în odăjii de ceară?  
nimeni nu și-a stiut vreodată numele  
numele adevarat.  
jerele gerului își leapădă trufia  
nebunul hainele de bal.

ușa ghicește în soaptă viitorul.

olânzitorule de frunze  
i la lumină de peste tot  
din suflet din soapte din noapte din zi  
și strigă: „mi-e soare!”

cu surâsul unui om obosit  
mă apropii azi de disprețul vostru.  
strălucirea funebră, nud al hârtiei,  
știu că nu o voi putea copleși.  
dar ca o solniță de aur  
clătinându-mi omoplății  
liberă ca un inel pierdut

dar cu o șuviță de fier care-mi creste  
din ochiul drept  
mă apropii  
de zid  
cu privire de zid  
de apă  
cu limbă de moarte.

e un răsfăt singurătatea.

urăm ades adevărul cu tâlpi înroșite în cazne  
vreau pielea — memorie.  
din băltoaca mea rotund soarele  
mi se arată — o cunună de trestie  
am recunoscut pe zidul etern  
urma de soare a unei frunzi de copil  
balanța ochilor în ea am răsturnat-o ziua  
când trepte se sorb în jos și în sus  
mergi în vid cu lanterna de vid  
a sălbăticiei tale  
pe proaspetele mingi de nesomn,  
rusinoase când, în sfârșit,  
ai vrea să muști  
din mărul de aur  
fără să îl mai ceri.

\* \*  
in vid nimeni nu mai ară  
aici nelumea-i foc și pară.

o orgă de aer se leagănă în aur  
aerul sfânt l-asurzește pe faur.

dumnezeu scapă lumina ca pe-o extază  
numai în noapte lucirea lucrează.

\* \*  
cu dogma de paie a poeziei  
căți nu și-au făcut cuib impresurat;  
s-a rămas peste noapte  
într-o casă de fildeș,  
cuiul muta tablouri ici-eolo, aici.

a fost joarda, zău, a fost mult mai blândă  
decât palma care a primit.

puținii, atât de puțini, care nu greșesc  
cei pentru noi cu disprețul, ce fac?

își scutură resemnați fumul aspru în palme  
ne blestemă și tac, ne blestemă și tac.

Versuri de SIMION BOGDĂNESCU

## MISIVĂ ÎN LEMN

Preadepărtatul meu domn,  
Preadepărtata mea doamnă,  
tace crivina  
și eu întârziu să vă scriu...  
Cărțile toate-s în semn.  
Cărțile-s toate-n lucarnă,  
poștașu-a-nlemnuit între popii  
fumuriu  
l-au găsit  
și în geantă purta niște frunze,  
nu știu, din vrajă  
oglinzile mi-au curs peste tot  
din tristețe,  
din tristețea mea  
există urma carilor din grădină,  
oboseala,  
remușcarea  
că poștașul încă n-a fost  
îngropat...  
Preadepărtatul meu domn,  
Preadepărtata mea doamnă,  
însă voi veți citi prin omăt pribegit,  
fruntea vă este totuna cu veste  
din tristețea mea  
din tristețea  
oboseala,  
remușcarea  
din tristețe  
există urma carilor din grădină,  
că nu mai am puterea să deosebesc  
firavale lor scobitură  
de ridurile frunții ce-o port  
și de rândurile acestea...

## PRIMUL INTRE...

## HAI-HUI SPRE NEMURIRE...

Te poți menține într-un spațiu cultural, cât de mic, și prin perseverență? **Geo IANCU-CĂLINESCU** e o dovadă. G. I.-C. a demonstrat că talentul neprelucrat cu râvnă rămâne literă moartă. Dublându-și studiile liceale cu o veritabilă și atent selectată experiență de viață, El ne-a uimit — și sigur o să mai facă — prin



incăpătinarea cu care scrie; bine. Teatrul și proză. Începuturile sunt vechi. Debutând ocazional și ocazional de un „eveniment” al vremii, piesa din 1961 a surprins. Deși construită după schemele, dacă nu cerute, măcar „impuse” de conjunctura partinică a timpului, **drama** lui Iancu a devenit exercițiu atât de util, încât a devenit pasiune, cerință, nevoie, „boală”, orgoliu. Rămânând, de-a-tunci, dependent de „insulina cu-vântului scris”, **Geo Iancu-Călinescu** și-a durat o operă. Să spuiuim? **In vâltoarea anilor**, drammă (1961), **Dragoste la vârstă a treia**, comedie (1988), **Tigrul albastru**, comedie (1989), **Varietăți cu vieță**, piesă pentru copii (1991), **Detectiv pe... portativ**, piesă pentru copii (1992), texte dramatice puse în scenă la teatre din Bârlad, Iași, Chișinău, Galați. Mai e de amintit un scenariu radiofonic, trimis în eter în 1968, **Necunoscutul cu haină cadărată**. E

Versuri de Ștefan GALAN ANFAN

## LA RĂSPÂNTIE...

Mi-e teamă c-am rămas singur  
în fața tăvălugului vietii,  
cei crezuti sau aleși mai buni  
au dispărut răpiți de destin,

sau unii alegând lașitatea convinsi  
c-am trădat, c-am vândut legămantul,  
că... judecând altfel, ar însemna  
că mi-am ghilotinat inconștient gâtul.

Azi.. pe creasta talazului  
când pot hotărî numărul clielor,  
mi-aleg doar una să-mi parafez testamentul  
dacă până la urmă nu mă dezic,

pentru că.., ce-am clădit în trecerea printre ei?  
ce-am reușit? dacă am dat și, știu bine că da,  
care mi-i mulțumirea? căre-i suportul, răsplata  
să spun acolo unde-oi veni, ce-am lăsat Stea?

ce-mi spui că ești a Mea!

când.., în spate, în trecut, doar greu-am văzut  
prezentul din Mine ales din fericirea dorită dăruie chinul,  
altoiul, viitorul sădit în pat dezamăgirea-l-năvăluie...  
mult sper să mă-nșel și, atunci ce să vreau când  
alte ajutoare de sânge mi-s nule?!

15-III-1994

și autorul unui roman, tipărit, în 1992, la Editura Porto-Franco din Galați. Titlul — **Din cimitir la Majestic**. E cea mai bună creație literară a autorului. Dacă s-ar „profila” numai pe romane de acest gen... Dar să nu disperăm; după propria mărturisire a prolificului nostru prieten, a terminat recent o carte policeră, cu titlul **Sus măinile, generale!** La tipar cu ea! Unii spun cum că ar mai avea câteva piese prin niște serbare... Scoate-le, domnule!

**Geo Iancu-Călinescu** (n. 15 februarie 1934, în Râmnicu Vâlcea) merită un studiu aprofundat a ceea ce scrie. Talentul și perseverența și-au dat fericit mâna în strădaniile sale, numai aşa explicându-se viabilitatea multora din demersurile lui artistice. De acest autor vom mai auzi. Literatura română l-a asimilat. Chiar dacă intr-un capitol minor, locul îi este asigurat.

(Gr. N.)

Redacția ACADEMIA BÂRLĂDEANĂ ■ Bulevardul Republicii 149, în localul Bibliotecii „Stroe S. Belloescu” din Bârlad ■ Telefoane (35) 411001 — sediu; (35) 411526 — redactor șef ■ Numărul 2 a fost tipărit cu sprijinul direct al d-lui GHEORGHE SCHUBERT, de la S.C. Simplex S.R.L. Bârlad ■ Să-i dea Dumnezeu sănătate!

Gruia NOVAC (redactor șef), Amelia CALUJNAI (Paris), Sergiu COLOȘENCO, Fănică URSU (redactori).

## OMENESCOL, MOTIV....

(urmare din pag. a 13-a)

Câtă trăire, atâtă viață în această „Baladă a morții” care, după părerea mea, e expresia sigură a omenescului prezent ca motiv în creația lui Topârceanu. El a fost un perpetuu călător prin viață, căutând-o frenetic dar ponderat, îndreptându-se însigur spre un țărm cunoscut dar neștiut, fiindcă toti știm de la Blaga că „moartea nu e scopul vieții”. Mulți există, puțini trăiesc. Aceștia din urmă știu să și descorepe frumosul în orice fapt (sau faptă), Topârceanu având însă și darul de a spune aceasta frumos și ușor. De aici impresia de facilitate. Si pentru că El nu s-a luat mai niciodată în serios, autopersiflându-se mai mult decât persiflându-se, ne-a fost și nouă mai comod să-i dăm crezare. Topârceanu ne-a întins o capcană și noi ne-am prins în ea. El a făcut-o însă conștient...

„Treci lăsând în urmă, la răspântii muite,  
Umbre solitare și necunoscute,  
Treci ducând o parte din tristețea lor,  
Un suspin, o rugă, un zadarnic dor.  
Iar târziu, când taina dimprejur te  
cheamă  
Si-ți strecoară-n suflet un fior de  
teamă,  
Singur cu povara cugetului tău  
Te cuprind deodată lunghi păreri de rău  
După-o fericire care întârzie,  
După câte n-au fost dar puteau să  
fie...“

Nu știu dacă ce-am vrut să spun a fost măcar sugerat. Zelul meu infatigabil nu se crispează însă la alte păreri și atitudini, pe care sufletul meu le primește, vă asigur. Dar mi se pare că omul e mai puțin vizibil în mulțime. De aceea omenescul ia o mie de fete. Una dintre acestea e singurătatea, care tot din viață face parte. E simptomatică deci mărturisirea ca o constatare a lui Topârceanu :

„Când strălucesc subrouă grea  
Cărări de soare pline,  
Frumoasă ești, pădurea mea,  
Si singură ca mine...“

(Cântec)

Acum, am într-adevăr revelația ideii că în spațiul dintre comic și tragic există atâtă omenesc cât ar fi suficient în a-l face pe George Topârceanu mai vizibil celor de aici...

Topârceanu ne-a întins o capcană și noi ne-am prins în ea. El a făcut-o însă conștient...

## Pe ultima filă

Pe această foaie de hârtie  
Imaculată și subțire,  
În loc de-o nouă poezie  
Vreau să-ti rămână amintire  
Această strofă indiscretă  
Si aruncată la 'ntâmplare,  
Ca o pecete violetă.  
Pe-un umăr alb de fată mare.

G. T.(opârceanu)

(Versurile se află în colecția de manuscrise a D-lui prof. univ. dr. doc. Constantin Ciopragă)

POEME de Ion POPESCU -  
SIRETEANU

## CARTE

Poporul român, în marea și, adeseori, falsificata lui istorie, a avut puterea să urce pe cele mai hotărâtoare trepte ale existenței sale, inclusiv aceea a Unirii din 1918. Si, în toate încercările prin care a trecut, n-a pierdut niciodată din zestrea lui spirituală cuvântul carte.

Au trecut peste neamul acesta românesc imense valuri de migratori și invadatori, multe dintre ele topindu-se în cea mai neagră uitare. Veneau însetați de aurul Bizanțului și dormici de pâinea Bărăganului și a câmpilor dunărene. Ne luau boabe mari din sudoarea trupurilor, ne ardeau așezările, ne ucideau din semenii. Dar nu ne-au putut lua cuvântul carte.

Aici, la Porțile Orientului, ne-am păzit apele și ogoarele, munții și turmele, pădurile și cântecele, din doruri am făcut povesti, am ridicat cetăți spre miazănoapte și spre miază-zii și am apărat mormintele în care erau coborâți și strămoșii noștri. În volbură veacurilor, am uitat multe dintre numele celor mutați în vesnicie, dar n-am uitat niciodată cuvântul carte.

Destule sunt cuvintele care se bucură de o prețuire deosebită și care au o istorie fascinantă prin legăturile lor cu trecutul. Între ele, carte stă ca o lumină și ca un îndemn. Valurile de întuneric trec, albiile lumii se largesc, cerul se face senin și sufletul poate călători nestingherit pe drumurile nevăzute ale cărții.

## FRATE AL MEU

Au trecut căldurile toride și tinerețea se usucă în țărcul strâmt al înțelepciunii. Diminetile parcă-s mai joase și razele mai piezișe. Cum să le sui iar în cumpăna cerului, să le reazim încă o dată de Soare? Si erau cândva atât de aproape de curtile lui!

Se asternă lin zăpadă la tâmpale ca într-un joc nebăgat în seamă, pasul lui mai este atât de afer, dar gândul urcă în zbor nebun toate corhanele și scoțocește toate hudele muntelui, să-i cunoască alcătuirea și tainele, dormic de Marele Necunoscut.

Trec alături pași sprinteni și arcuirea căprioarelor îți fură ochii. „Doam-

## HAI SĂ VORBIM

Hai să vorbim gură la gură, să tănuim de-ale noastre, ca atunci când eram tei în floare, amețiti de dulceața cuvintelor șoptite și pluteam legănați de valul cald al vesniciei. Pe atunci nu știam că mâine se rupe de azi, nu știam că ploile toamnei sunt o binefacere, nu pricepeam de ce cad frunzele... Trăiam un antotimp al iubirii, cu munți coborâți la picioare și cu sirepi năzdrăvani gata să asculte cele mai neașteptate porunci. Anii noștri erau fantastice explozii de boboci și de năzuințe, în mrejele căror eram prinși și-n grădinile căror alergam cu ochii legați, într-o hârjoană neogoită.

Hai să vorbim înimă la înimă, să ne povestim căile și izbânzile și să ne mai ascultăm unul pe altul cu setea și cu bucuria regăsirii, acum când focul să-a potolit, când arșița a trecut, când se aproprie vremea culesului. Să stăm pe prispa cuvintelor și să tănuim gură la gură și înimă la înimă, cu sufletul revărsat în albia râului fără întoarcere. Te-as asculta cu răsuflarea împietrită, cu ochii închiși și cu fruntea lăsată pe sănul tău atât de primitor odinoară. Si ti-as povesti neizbânzile celui menit să zidească iluzii, ti-as vorbi despre marea mea ne bunie...

Hai să vorbim gură la gură și înimă la înimă, să răscumpărăm ziua de ieri, mistuită în cele patru vânturi... Atât ne-a mai rămas în acest inceput de iarnă venit fără veste...

## ne, de ce nu pot fi. Intre ele, să le ascult și să le măngai!“ Dar te vezi tot mai în umbra, cocor părăsit de cărdul care trebuie să piece departe. Cocor uitat din alte vremuri, puncte între cei de demult și cei ce vor veni...

Se va ivi îndată și iarna și vei sta în casă numai cu amintirile și cu neîmplinirile tale de zeu îmbătrânit înainte de vreme. Căldurile toride au trecut și tinerețea a intrat în albia strâmtă a înțelepciunii, cu toate bucuriile și cu toate durerile tale, frate al meu, cătorule...